



חדש בקרבי

קרבן מלגות לחידושי תורה



בנשיאות
הרה"ג מרדכי יצהרי שליט"א

מיסודו של
ר' שלמה מדמון ז"ל

דבר המערכת

ורוח נכון חדש בקרבי!

הדים רבים הגיעו לרבני הארגון וחברי ועדת הרבנים של קרבן המלגות 'חדש בקרבי', מאז המעמד האדיר שהתקיים בחודש זה, ואשר את סיקורו תמצאו בגיליון הנוכחי. הרשמים העזים עודם טבועים על לוח ליבם של כלל המשתתפים, שהביעו את רשמיהם הנלהבים מהמעמד המרומם אשר כינס ברוב פאר והדר את כלל בני התורה די בכל אתר ואתר בפלטריין של מלך, בסימן חיזוק ועלייה, שקידה על התורה והנצחת חידושיה בציפורן שמיר.

כחלק מפעילויות המבורכות של 'ארגון יוצאי תימן', אשר שם לו למטרה לעמוד לעזר ולסיוע למען כלל הציבור, עומדים אנו בסימן שדרוג והתפתחות הארגון ופעולותיו המגוונות, הגדלת המיזמים השונים והרחבת קהל היעד.

אולם, מטרת המיזם הגדול של 'חדש בקרבי' - לא הסתיימו במעמד האחרון! תקוותנו ורצוננו הן ש'חדש בקרבי' יחזק את כלל בני התורה, לגיונו של מלך - לשמור על המטען הרוחני הגדול שקיבלו בעצם כתיבת חידושי התורה, לאזור עוז ולהמשיך ביתר שאת וביתר עוז בלימוד תורתנו הקדושה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ולקדש שם שמים ברבים!

בברכת התורה
המערכת



מאמר פתיחה

הרה"ג אוריאל חברה שליט"א
רב הישוב נחילאל

ביעור החמץ הגשמי והרוחני

מדוע דוקא בניסן עתידים להיגאל, ומה נשתנה איסור חמץ שהחמירו בו מכל האיסורים שבתורה?

לפעולות הפנימיות ומבטלות גם את היצר הרע שבקרבו. ואיך יגיע האדם למדרגה האמיתית ולגרש מעליו את השאור שבעיסה? ראשית עליו להיזהר ולהתרחק מכל השפעות חיצוניות הגורמות מבלי שים לב להיגרר אחריהם, וכפי שכתב הרמב"ם בהלכות דעות (פרק ז' הלכה א') שדרך בריאתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כאנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל חכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך כדי שלא ילמוד ממעשיהם, הוא ששלמה אומר (משלי ג', כ') ההולך את חכמים יחכם ורוע כסילים ירוע וכו'. ולצערנו, היום ההשפעה החיצונית הרחובית יחד עם המכשירים האסורים גורמים לחורבן של ממש בעבודת ה', וכל החפץ בחיים יתרחק ממנה ללא פשרות כי היא משחיתה נחלתו וגורמת לכל הרעות שמתעפשת בקרבו. ועיין עוד בספר החינוך (מצוה י"ז).

ודבר זה רמוז בפסוק 'ושמרתם את המצות' (שמות י"ב, י"ז), שלא יחמיצו אפילו כל שהוא. במיוחד בדורנו זה שהאמת נעדרת והחושך יכסה ארץ, וכל אחד מביא לכאורה סברות הגיוניות לדעתו, וכל שכן בזמן ששונאי ישראל חותרים לקעקע יסודות התורה, מוטלת עלינו להיות זכים כדי להשפיע בחיבה על אחינו בני ישראל הטועים ולהחזירם לאבינו שבשמים. וכפי שנחשולי מים מסוגלים להציף כפרים וערים ובכוחם להגיע לכל מקום, כך אנו עם ישראל משולים למים, בזמן שאנו שרויים בהתלהבות של תורה ומצוה ואש יוקדת בנו, יכולים אנו להשפיע על כל אחד, אפילו על אלה שרחוקים מתורה ונמצאים במקום הכי נמוך. אבל חס ושלום, אם אנו אדישים קרים וקפואים כמותם, אז ודאי שאיננו יכולים להגיע ולהשפיע על שום אדם.

ולפי כל האמור, מובנים דברי הזה"ק (כי תצא דף רפ"ב) שכתב, מאן דנטיר לון מחמץ ושאר גופיה, איהו נטיר מיצר הרע לתתא. משום שהחמץ עצמו רומז ליצר הרע, וכפי שכתבו גורי האר"י ז"ל שהנזהר מחמץ בפסח בכל שהוא, מובטח לו שלא יחטא כל השנה, עיין להחיד"א במורה באצבע (עמ' קצ"ו). ובגמרא ראש השנה (י"א ע"ב) איתא, בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל. ולכאורה אינו מובן, האם בשביל שבניסן נגאלו, אז גם בניסן עתידין להיגאל. אלא יש לומר שבניסן דוקא הוא הזמן שבני ישראל עסקים בביעור החמץ הגשמי, וממילא עסקים גם בדבר הרומז לו שהוא ביעור החמץ הרוחני שהוא היצר הרע, ועל ידי כך מוכשרים ומגיעים בני ישראל למעלה הראויה שהיא הגאולה השלימה.

בחודש ניסן, קודם חג הפסח, בני ישראל עסקים לחפש ולבער כל חמץ שנמצא ברשותם. וצריך להבין את עומק איסור חמץ שהחמירו בו יותר מכל שאר האיסורים שבתורה, שהרי לא מצאנו בשום איסור שהחמירו בו כמו חמץ, שחייבו לבטלו לבדוקו וגם לחפש אחריו בחורים ובסדקים ולבערו מן העולם.

כבר נשאל בשאלה זו בשו"ת הרדב"ז (חלק ג' סימן תקמ"ו), מה נשתנה חמץ בפסח מכל איסורין שבתורה שהחמירה עליו תורה ואסורוהו בכל שהוא ואינו מתבטל כלל, וחומרות כאלו לא נמצאו בכל האיסורין שבתורה, דאי משום דאית ביה כרת הרי חלב ודם שיש בהם כרת ולא החמירו בו כבחמץ. ואי משום שחמץ אסור בהנאה, הרי כלאי הכרם ושור הנסקל וכמה איסורי הנאה שלא החמירה תורה בהם כל כך. ואי משום דלא בדילי מיניה כולי שתא, הרי יין לנזיר דלא בדיל מיניה ולא חמירא כולי האי. ולאחר שפלפל בזה ודחה שני תירוצים, כתב וז"ל, ועל כן אני סומך על מה שאמרו רז"ל במדרשות כי חמץ בפסח רמז ליצר הרע והוא שאור שבעיסה, ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ואפילו כל שהוא לא בטיל, והרי זה אמת ונכון, עכ"ל.

ומרן החיד"א בספרו שמחת הרגל (הגש"פ עמ' י"ב) הוסיף וכתב בזה"ל, המתבונן בדברי הרדב"ז אינו יכול להתעלם שלמרות שחיפש טעם הלכתי לחומרת חמץ, הוצרך לסמוך רק על הרמז שהוא רמז ליצר הרע, ונמצא שהרמז של החמץ הוא הפשט, כי בעצם כל החומרות האלו באו לעורר את האדם שצריך להתרחק מאוד מאוד מן היצר הרע ולחפש בחורי וסדקי חדרי לבו אם חס ושלום שמץ דבר נמצא בו, כדי למהר לבערו ולשרפו באש התורה, כי החימוץ הגדול הגורם לאדם להתרחק מעבודת ה', הוא יצר הרע, עיין שם באורך, וכן בספר פרדס החיד"א (עמ' שכ"ב).

ואיתא בשבת (דף ק"ה ע"ב) על הפסוק בתהלים (פ"א) 'לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר', איזהו 'אל זר' שיש בגופו של אדם, הוי אומר זה יצר הרע. וכל כך למה, כי כל יסוד עבודת ה' הוא בטירת הלב, ללא שום חימוץ הגורם לעיפוש ומרחיק את האדם מהאמת הנצחית. וכבר דוד המלך ע"ה ביקש מהקב"ה 'דרכך ה' הודיעני אורחותיך למדני הדריכני באמיתך', כלומר באמת שלך. משום שכל אחד יכול לבוא ולומר שהאמת אצלו וגם להביא הוכחות וסברות לדעתו כדי להצדיק את האמת שלו, ולכן דוד המלך ע"ה מבקש מהקב"ה 'הדריכני באמיתך', באמת שלך. ורק על ידי זה אדם יכול להגיע למדרגה שיכול לבטל בלבו את החמץ הגשמי והרוחני, כי הפעולות החיצוניות גורמות



חמץ המגיע לאדם שלא ברצונו

מה יעשה יעקב, הנמצא במטוס וברשותו מנת חמץ השייכת לו בעל כרחו?

יראה, דאף שיש לגבאי זכות של מצות צדקה בחמץ זה שהוא מחלק אותו לעניים, מכל מקום אין זו בעלות גמורה לעבור עליו בבל יראה. וכך יש לומר, שהזכות שיש לנוסעים לקבל מזון מחברת התעופה אינה בגדר בעלות על החמץ לעבור עליו בבל יראה.

מאידך, יש שחילקו שראוי בודאי לומר קודם הפסח שאינו חפץ לזכות בחמץ, ואין זה דומה לדברי הריב"ש, כיון שלפי דבריו מדובר באופן שמביאים איסור לתוך ביתו והוא אינו עושה כל מעשה שמראה שרוצה לזכות בו, ולכן אנו אומרים בסתמא שאינו זוכה בו. אבל כאן הרי עושה מעשה קנין של הכרטיס שבכלל מעשה זה קונה את החמץ ממילא, ושמא גם לדעת הריב"ש צריך לגלות דעתו להדיא שאין רוצה לזכות בחמץ.

כעין שאלה זו לשאלו גם **במי שהזמין כרטיס טיסה לצורך אחר הפסח**, והוא חושש שמא המזון שיוגש לו לאחר הפסח יש בו חמץ שכבר נאפה קודם הפסח, ונמצא שהוא עובר עליו בבל יראה.

והורה בזה אחד מחשובי הפוסקים **דממה נפשך אין לחוש לזה**, אם נחשב החמץ בבעלותו קודם הפסח - הרי כבר מכרו לגוי עם כל חמצו וגם ביטלו בערב הפסח, והרי לא היתה לו אפשרות לבערו מן העולם בפועל. וכל שכן שמסתבר שאין החמץ נחשב בבעלותו בפועל.

ויש שהורה להתיר מטעם אחר, שמכיון שלא מבורר איזו מנה תוגש לחלקו מביין כל המנות שבבעלות חברת התעופה, לא חשיב בעלות ואין לחוש בזה לחמץ שעבר עליו הפסח.

וכך לא יעבור עליה בבל יראה. כלומר, ראוי לכוון בפירוש קודם הפסח שאינו רוצה לקנות את החמץ.

אכן, יש מגדולי ההוראה שהורו כי **אין לחוש כלל לזה**, דאף אם לא יכוון כלום קודם הפסח לא יקנה את החמץ אם אינו רוצה בכך.

דימוי מעניין הביאו לכך, מדין **מי שלן בבית מלון של גויים בחול המועד פסח**, שהנה בדרך כלל הלינה בבית המלון נותנת לו את הזכות לאכול ארוחת בוקר במלון או לקבל קפה ועוגה בלובי וכדו'. וכי יעלה על הדעת שהאורחים עוברים על 'בל יראה' בזה שהם מתארחים במלון?! בודאי



שלא, שהרי אין האוכל קנוי להם כלל, אלא יש להם זכות אכילה גרידא, ואם לא אכלו עד תום הזמן שהם שהו במלון - אינם יכולים לתבוע מהמלון כלום ואף לא ליטול את האוכל עמהם בדרכם. ואם כן, אין להם כל קניין בחמץ גופו, ועל זכות אכילה גרידא אינם עוברים בבל יראה.

עוד יש שציינו לדברי הריב"ש שהביא הביאור הלכה (בסימן תמ"ו), שכל **איסור שאינו חפץ לקנות** אינו קונה אותו בלא רצונו. ואף מן המחמירים דלעיל הסכימו שבדיעבד יש לסמוך על דברי הריב"ש הללו.

כעין זה מצינו בשו"ת חלקת יואב (סימן י"ט) **שגבאי צדקה שהביאו אצלו חמץ לחלקו לנוזקים** ושכח למוכרו לגוי קודם הפסח, אינו עובר עליו בבל

יעקב, תושב ירושלים, רגיל לנסוע בכל שנה יחד עם משפחתו, לערוך את ליל הסדר וחג הפסח אצל הוריו, בארצות הברית.

שנה אחת חל עיכוב בהזמנת הטיסה, ולצערו התברר לו שלא נותר מקום בטיסות שלפני חג הפסח. ההורים אמנם לא יוותרו לבד בליל הסדר, שכן אחיו הגדולים ישהו עמם, אך הוא נאלץ להזמין טיסה ליום הראשון של חול המועד פסח,

וכך - קיווה, ינצל את כל החג לכיבוד הוריו. גם טיסה זו לא היתה ישירה, אלא התכונן היה לטוס מארץ ישראל לאחת מארצות אירופה, ושם לעלות על מטוס של חברה אחרת שעמו יטוס לארצות הברית.

והנה, כאשר הגיע למטוס היוצא מאירופה, גילה להפתעתו **שמנת האוכל המוגשת היא חמץ גמור**, כפי המקובל ברוב החברות שלא ניתן לקנות כרטיס טיסה בלי לקנות עמו מנת אוכל המוגשת בעת הטיסה. מיד התקשר לרבו המובהק, ושאל: 'מה אעשה כדי שלא להיכשל באיסור בל יראה, והרי המנה הזו ברשותי - בין אם ארצה בכך ובין אם לאו?'

הרב ליבן את הנושא המעשי, והשיב לו את דעות הפוסקים בעניין:

יש מגדולי הפוסקים שהורו (כמובא ב'וישמע משה') **שלכתחילה ראוי לומר בפה** קודם פסח שאינו רוצה לקנות את מנת המזון המוגשת לו בעת הטיסה,

לחידודא

סיפר האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור זצ"ל:

פעם השתתף ה'שפת אמת' בחתונה שהתקיימה בגור, ועמדו סביב שורות של חסידים, ונסמכו על היושבים בסעודה.

ביקש הרבי מהעומדים שלא יישענו על היושבים, ובתוך כך אמר לאחד היושבים כמתנצל: 'טבע החסידים שנשענים על ערליכע יודען (ביטוי שמשמעותו יהודים יראי שמים)...'

ענה הלה: 'וכי אני ערליכע יוד?'

השיב הרבי בחיוך: 'לכן אמרתי שלא ישענו עליך...'



יש לחקור

יש לחקור אי בעינן שיעור כזית כדי לצאת מצות אכילת מרור, שמוחד לא כתוב לשון **אכילה** וממילא לא מצינו חיוב של שיעור כזית, ומאידך הלא אנו מברכים על כך ומסתברא שלא תיקנו ברכה נפרדת על פחות משיעור כזית.

יש להסתפק בדיון אכילת מצה ומרור אם היא מצוה בפני עצמה, ומה שבזמן שאין פסח אין מרור ובלי הפסוק לא היתה גם מצות מצה, היינו דין **שבזמן שיש פסח נוהג דין מצה ומרור** ואם לאו לא נוהג, וכגון שמיטת כספים דתליא ביובל, או שמא כל דין אכילת מצה ומרור הוא רק דין באכילת קרבן פסח שנמשכת על מצה ומרורין. ונפק"מ בזמן הפסח, דאם הוא רק דין **באכילת הפסח** הרי שאפילו בזמנו כיון שאינו אוכל הפסח לא שייך דין מצה ומרור, אבל אם זו מצוה בפני עצמה רק שאינה נוהגת שלא בזמן הפסח, נמצא שבאותו הזמן חייב בה אפילו אם אינו אוכל קרבן פסח.

בכוחי אולי לחבר ספרי חידושים כ'נודע ביהודה', אך אין ביכלתי לחבר אפילו דף אחד מעין ספרו של ה'מסילת ישרים'!

(רבי ישראל מסלנט)

בשם אומר



הבית היהודי

הרה"ג יואב עובדיה ג'בלי שליט"א

מנוצח או מנוצח

לפעמים כדי לנצח צריך להיות מנוצח!

הגמרא במסכת עירובין (ג"ע"ב) מספרת: 'אמר רבי יהושע בן חנניה, מימי לא ניצחני אדם, חוץ מאשה, תינוק, ותינוקת וכו'. תינוק מאי היא? פעם אחת הייתי מהלך בדרך, וראיתי תינוק יושב על פרשת דרכים, ואמרתי לו: באיזו דרך נלך לעיר? אמר לי: זו קצרה וארוכה, וזו ארוכה וקצרה. והלכתי בקצרה וארוכה, כיון שהגעתי לעיר מצאתי שמקיפין אותה גינות ופרדיסין, חזרתי לאחורי. אמרתי לו: בני, הלא אמרת לי קצרה? אמר לי: ולא אמרתי לך ארוכה?! נשקתיו על ראשו ואמרתי לו: אשריכם ישראל שכולכם חכמים גדולים אתם, מגדלכם ועד קטנכם.'

כמוכן שאין לנו רשות לדבר בתנאים קדושים שאין לנו כלל הבנה במעשיהם, אבל הגמרא כתבה מעשה זה לדורות, ושומה עלינו להבין כיצד מעשה זה נוגע אלינו.

בנוהג שבעולם, כשאדם עומד בפני פרשת דרכים, ויש לו דרך קצרה שהיא ארוכה והשנייה ארוכה שהיא קצרה - אם הוא פועל ללא מחשבה ותכנון, אזי האינסטינקט שלו ידריך אותו. ובהיות שטבעו של אדם להעדיף נוחות רגעית על פני תהליך ארוך שהאושר יגיע בסופו, יבחר בדרך הקצרה שהיא ארוכה.

ובאמת, אם נתבונן בדבר נראה שאף שהאדם יודע שבהמשך הדרך תקשה עליו מאד, עד כדי כך שלא יוכל להמשיך, ויתכן שיצטרך לחזור על עקבותיו, ושוב יתחיל הכל מהתחלה (!) - בכל זאת טבעו ינחה אותו לבחור בנחות העכשווית.

במה דברים אמורים?

כשיש ויכוח בין בני הזוג, זה אומר 'כולה שלי' וזו אומרת 'כולה שלי', כל אחד מתבצר בעמדתו ורוצה לכפות את דעתו על השני. הכי נוח להם לחשוב כי הדרך הקצרה היא הטובה. נוח להם להתווכח סתם, להתחמק ולא להגיב עניינית, כדי להישאר כרגע צודקים ואפילו במחיר של סבל בעתיד, חלילה... הם יודעים כי עדיף להשתנות למען שלום הבית, אבל כרגע נוח להם כך, להיות צודקים - להפסיד ולסבול.

בויכוח ענייני ובונה צריך להיות כלל ברזל: לשמוע ולהבין את השני, ורצוי אף לחזור על טענתו בפניו שיראה שהבנת. רק אז תוכל גם דעתך להיות מקובלת, ומויכוח כזה תמיד תצא ברווח ומנוצח.

אף שלפעמים תצא מנוצח, מכל מקום זולתך הבין שיש לו עם מי לדבר, ובפעם הבאה יסכים לדברך.

כל האמור הוא רק עניין של הרגל, להפנים את דברי הזולת - פשוט להפנים, וזוהי הדרך הארוכה שהיא קצרה שלימדונו רבותינו.



שולחן מלכים

הרה"ג יוסף צברי שליט"א
רב ומו"ץ באלעד

מפניני חכמי תימן על פרשיות החודש

לימוד התורה הרמוז בשמן / הפוסק שהגיע מהפרדס וסירב לכהן ברבנות / רמז העונה ללומדי התורה / מדוע צריך לבוא אל הכהן מיד כשנראה הנגע?

פרשת צו

'וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה' (ו', יז)

הגאון רבי חיים סנואני זצ"ל ביאר בספרו 'מקום מקדש', כי פסוק זה מרמז כולו על ענין לימוד התורה, וכדלהלן:

'וכל מנחה' - היא התורה, המעלה נחת רוח כקרבת וכמנחה.

'בלולה בשמן' - הוא התלמוד, המאיר לעולם כשמן המאיר.

'וחרבה' - היא המשנה, ונקראה 'חרבה', לפי שהמורים מתוך המשנה ללא ידיעת מסקנת התלמוד וההלכה - הרי אלו מבלי ומחריבי עולם.

'לכל בני אהרן' - ראוייה היא התורה להיות נלמדת לכל התלמידים, והם 'בני אהרן', לפי שהתלמידים נקראים בני.

'תהיה איש כאחיו' - רמז כאן כי יש ללמוד את התורה ביחד בחבורה, ועל דרך מה שאמרו חז"ל 'ליהיו צוותא לחבריה', וזהו 'איש כאחיו'.

פרשת שמיני

'זאת החיה אשר תאכלו' (י"א, ב)

הגאון רבי חיים שרעבי זצ"ל היה מגדולי תלמידי החכמים בישוב טירת שלום. הוא נודע כגדול בתורה, ובפרט בחכמת הקבלה מצא מקום להתגדר ולהתעלות בו.

בתחילת בואו לארץ, התגורר בראשון לציון. לפרנסתו הלך לעבוד בפרדס, אך בני המקום ידעו על גדלותו התורנית, והחשיבוהו לפוסק ומורה הוראה עבורם. באחד הימים, שחט אחד מבני תימן שור, ולאחר הבדיקה התעוררה שאלה על כשרות השור.

הרב האשכנזי המקומי שבראשון לציון באותם ימים, נקרא לפסוק את פסקו, ועל אתר פסק כי השור טרף ואין לאוכלו. בני תימן ענו לו כי אינם מקבלים את דבריו, עד שיסכים להם גם הרב שלהם, רבי חיים שרעבי.

הרב המותין, לראות מי זה אותו פוסק שעליו מדברים, והנה מגיע רבי חיים שרעבי, כאשר זה עתה גמר לעבוד בפרדס. בני המקום שראוהו, פנו אליו כי יפסוק להם על שאלת השור, אך הוא ענה להם שתחילה יחליף את בגדי העבודה שעליו, ואחרי כן יגיע להתבונן בשאלתם כראוי.

כאשר הגיע למקום, החל משא ומתן הלכתי רחב ועמוק בינו לבין הרב המקומי. ויכוח זה התארך והתמשך במשך כשעתיים, כאשר על כל שאלה של הרב המקומי, עונה לו רבי חיים שרעבי

בציטוטים מדויקים הכוללים מראי מקומות מדברי הפוסקים, השייכים לאותו נדון. בסופו של אותו ויכוח, הודה לו הרב כי אכן השור כשר ואין להטריפו. הרב כל כך התפעל מידיעותיו וגדלותו התורנית, ואמר לו: 'רבי חיים, שפתיים ישק, אבל

במחילה מכבודו, מקומו של כבודו אינו בפרדס, אלא בבית הדין המרכזי!

רבי חיים השיב לו: 'לא עליתי לארץ ישראל בשביל הרבנות, כיון שכלל הוא בידינו - ושנא את הרבנות!' הרב הפטיר באכזבה: 'חבל!... אך רבי חיים לא זז מהנהגתו זו כל ימי חייו, ונותר ספון בקרן זווית, בצניעות ובענוה.

פרשת תזריע

'דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע' (י"ב, ב)

הקשה הגאון רבי סעדיה צפירה זצ"ל בחיבורו כסף צרוף: מהו הטעם שסמך הכתוב את פרשת טומאת האדם בתחילת פרשת תזריע, לפרשת הבהמות והחיות המסיימת את סוף פרשת שמיני? ובפרט, שהלא מעלת האדם גדולה מן הבהמה, ואם כן מדוע שנאו הכתוב כאן לאחר שפירט את החיות והבהמות, ולא הקדים את האדם לבהמות? וביאר באופן נפלא, כי דבר זה בא ללמדנו שעל האדם להתנהג תמיד בענוה ולהשפיל את עצמו. שכן מצינו שנמשלו ישראל לשלושה דברים: לכוכבים, לעפר הארץ ולבהמות.

לכוכבים - שנאמר 'יוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם, ויאמר כה יהיה זרעך' (בראשית ט"ו, ה).

לעפר הארץ - שנאמר 'והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה' (שם כ"ח, י"ד).

ולבהמות - שנאמר 'אדם ביקר בל ילן, נמשל כבהמות נדמו' (תהלים מ"ט, ג').

שלושת הדימויים הללו באו ללמדנו כי בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, אין כל אומה ולשון שולטת בהם, שנאמר 'ומוראכם וחיתכם יהיה על כל חית הארץ' (בראשית ט"ו, ב), ובפרט אם יש באדם ענוה ושפלות, והוא מחשיב את עצמו כתולעת שהוא פחות שבנבראים, שהרי הדבר נהפך, ואחרון ראשון יהיה ומעולה על הכל.

ואם חס ושלום אין ישראל עושים רצונו של מקום, הרי נמשלו לבהמה ועפר - והאדם נחשב כך אפילו כלפי הבהמה, והכל מושלים עליו, וזה רודה בו וזה מושל בו, וזה נושכו וזה עוקצו. לכך באה הסמיכות (של תורת האדם לתורת הבהמה), כדי שיתבודד האדם ויחונן דעתו עליו, וישפיל עצמו עד הקצה האחרון, ואז יקוים בו 'וכל גיא ינשא'.

פרשת מצורע

'והובא אל הכהן' (י"ד, ב)

ביאר רבינו זכריה הרופא זצ"ל במדרש החפץ, שהלשון 'והובא אל הכהן' באה ללמדנו כי מיד כאשר נראה הנגע על המצורע - עליו לבוא אל הכהן ולברר את דינו, ולא להתרשל, כיון שאם יתרשל - יוכל הנגע להתפשט ולהשתנות לנגע טמא.



בני נעורים

הרה"ג בועז משה שליט"א
משגיח בישיבת 'דרך חיים'

מצות 'בין הזמנים' - כיבוד הורים?

כיצד נתחזק במצות 'כיבוד אב ואם' החמורה בימי בין הזמנים שהמכשלה בהם מצויה?

ואם הוא 'הכרת הטוב', שמכיון שהוריו אהבוהו וגמלוהו טובות רבות, הרי הוא מחויב להשיב להם כבוד ואהבה תמורתם.

אולם גם מי שלא גידלוהו הוריו, חייבתו תורה בכבודם, וגם חיוב זה שורשו ב'הכרת הטוב', וכפי שכתב ה'חינוך' במצוה ל"ג: 'משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומנכר וכפוי טובה, שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלקים ואנשים, ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו'. כלומר, על האדם להכיר בטובה שעשו עמו הוריו בעצם הדבר ש'הביאוהו לעולם', וכלשון המשנה בבבא מציעא (ל"ג א): 'שאביו הביאו לעולם הזה'.

על מנת להשריש בקרבנו מידה בסיסית זו של 'הכרת הטוב', עלינו לשרש מקרבנו את המחשבה המוטעית שכביכול 'הכל מגיע לי', וכפי שהטיב להביע זאת המחנך לדורות הגרא"א דסלר זצ"ל בספרו 'מכתב מאליהו' (חלק ג' עמוד 98): 'אדם האומר בלבו מתוך גאווה כבושה שהכל מגיע לו, כל הטובות וכל הנאות שלו הן, הכל עבדיו, הכל משרתיו, ממילא אין בו הרגשה אמיתית המחייבת אותו להודות לזולת, מאחר שהלה נתן לו רק את המגיע לו לפי דעתו'.

נחזור איפה ונשנו, הטובות הרבות שהשפיעו עלינו הורינו, הינן חסד שעשו עמנו, ועלינו להשיב להם טובה כגמולם הטוב.

גם מי שהרעו לו הוריו יותר מכפי שהטיבו עמו, שהוא כמובן דבר בלתי מצוי, אין בכך כדי להכחות את כחו של החיוב הבסיסי להכיר בטובתם, וכפי שכתב הפלא יועץ (ערך 'כפוי טובה'): 'וחיובא רמיא על האדם שקיבל כל דהו טובה מחבירו, שתהא חקוקה בלבו תמיד כל הימים, שלא לגמול עמו שום רעה, ולשלם לעושה הטובה ככל הבא מידו, אפילו אם עשה לו גם כן רעה - הרעה ישכח, והטובה לא ישכח'!

על יסודות אלו יש לחזור ולשנו תמיד, אולם הצורך בכך גדול שבעתים בימים אלו שהמכשלה בהם מצויה, וכפי שציינת בשאלתך, וכפי שנלמד מדבריו הנוקבים של אביר המשגיחים בדור הקודם, הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, בספרו 'לב אליהו' (חלק ג' עמוד רע"ו): 'ויש מן הבחורים, כשבאים בבין הזמנים לביתם, הרי הם מתפשטים על הספה כתרנגולים, ומתפנקים בתירוצים שונים, ולא ירוצו לכבד את אביהם ואמם, אין זאת כי אם רוע לב וחסרון הכרת הטוב, והרי זה חס ושלום ממידת עמוז ומזאב אשר נתרחקו מקהל ה' עבור זה, כמבואר בדברי הרמב"ן בפרשת כי תצא, כי הכתוב הרחיק שני האחים האלה, שהיו גמולי חסד מאברהם, שהציל אביהם ואמם מן החרב והשבי, ובזכותו שלחם השם יתברך מתוך ההפכה, והיו חייבין לעשות טובה עם ישראל, והם עשו עמהם רעה. לכן ידעו נא בעלי התורה הבאים מהישיבה את אשר מוטל עליהם'!

שאלה: בימי 'בין הזמנים' של חודש ניסן, שוהה אני בבית הורי שעות רבות במשך היום, ומטבע הדברים, בהיותי נדרש לסייע בהכנות הקדחתניות לקראת חג הפסח, מתגלעים לפעמים ביני לבין הורי חיכוכים וטרוניות, אשר עלולים חלילה לגבול בזלזול הורים, ובדאי אינם בגדר 'כיבוד הורים', מה עלי לעשות כדי למנוע מצב כזה?

תשובה: הרמב"ם בפרק ו' משמונה הפרקים שהקדים לפירושו למסכת אבות מאריך לבאר, שישנם שני אופנים של התמודדות עם הקושי בקיום המצוות ובהימנעות מעבירות, האופן האחד הוא של 'המושל בנפשו', שלמרות היותו מתאוה אל המעשים הרעים ונסכף להם, ומצטער בקיום המצוות, הרי הוא כובש את יצרו, ופועל בניגוד לתאוותו ותכונת נפשו. האופן השני הוא של ה'חסיד', שנפשו נכספת ומתאוה לקיום המצוות, וממאסת וגועלת את העבירות. ומבאר הרמב"ם, שישנן מצוות שהן 'שמעיות', שאלמלי שציותה התורה אותנו בהן, לא היינו יודעים אותן מדעתנו, ובהם יש לנהוג במנהג ה'מושל בנפשו', וכפי ששינוי ב'תורת כהנים' פרשת קדושים: לא יאמר אדם 'אי אפשי לאכול בשר בחלב', 'אי אפשי ללבוש שעטנז', אלא 'אפשי, ומה אעשה אבי שבשמים גזר עלי', אולם ישנן מצוות 'שכליות', שגם אלמלי שציותה התורה אותנו בהן, היינו יודעים אותן מדעתנו, וכדברי רב נסים גאון בהקדמת פירושו לתלמוד: 'כי כל המצוות שהן תלויות בסברא ובאובונתא דליבא, כבר הכל מתחייבים בהן מן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ', ובהן יש לנהוג כמנהג ה'חסיד' שנפשו נכספת ומתאוה לטוב, וממאסת וגועלת את הרע, וכפי שאמר שלמה המלך עליו השלום במשלי: 'שְׁמַחָה לְצַדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט' (כ"א, ט"ו), ו'נִפְשׁ רָשָׁע אֲוֵתָה רָע' (כ"א, י').

דברי הרמב"ם אלו, מהווים לנו תמרוז דרך בעבודתנו בקיום מצוות ה', שכן אם בנוגע לקיום המצוות ה'שמעיות', עלינו להתמודד במלחמה תמידית עם היצר הרע הגורם לנו בשלל תחבולותיו להתרשל בהן ולהימנע מקיומן המעשי, הרי שבנוגע לקיום המצוות השכליות לא די בכבישת היצר בתחום המעשי בלבד, אלא עלינו להגביר בנפשנו רצון וחפץ להטיב, וסלידה ותיעוב מהרע.

מצות כיבוד הורים, מלבד היותה מצוה שכלית, וכפי שכתב הרמב"ם שם, הינה גם משתייכת במידה רבה ל'הלכות דעות וחובות הלבבות', וכפי שיבואר, אי לכך, שומה עלינו להבהיר היטב את מהות המצוה ותוכן ענינה בתודעתנו, על מנת לעשותה בצורתה הנכונה, ובכך גם יקל עלינו לזכות לקיימה בנפש חפצה ובלב שלם.

ב'חיי אדם' כלל ס"ז סימן א' כתב: 'ואמרו זכרונם לברכה, דכל מצות הבן על האב ואם, הוא פירעון חוב שהבן חייב לפרוע לאביו ולאמו הטובות שגמלוהו וכו', ואם כן בכלל הפירעון, שיאהב אותם אהבה עזה כדרך שהיו אוהבים אותו, ולא יהיו עליו לטורח ולמשא'. מדברי ה'חיי אדם' אלו אנו למידים, שיסוד המצוה של כיבוד אב



הבריאות כהלכה

הרה"ג יחזקאל אסחייק שליט"א

תווית המזון - חשיבותה

כיצד נלמד מתווית המזון ממה להתרחק, ואיך יתכן שאפילו בלחם ישנם חומרים תעשייתיים רבים?

כפי שהזכרנו במאמר הקודם, ראוי להתרחק מרכישת מוצרי מזון תעשייתיים למיניהם, ואם הַנֶּךְ נאלץ לקנות מוצר תעשייתי, עליך לשים לב למה שנכתב בתווית המזון שעליו.

תווית המזון תעזור לך לדעת ממה להתרחק ועד כמה הדבר יכול להזיק לך. ככל שהרכיב נמצא בתחילת הרשימה כך תכולתו רבה יותר במוצר והוא מהווה מרכיב עיקרי, וככל שהוא בסוף הרשימה תכולתו במוצר מעטה.

עליך לשים לב! אם ההתייחסות בתווית היא ל-100 גרם או למנה, מאחר והיצרנים מודעים לכך שאם הכמות תתייחס למאה גרם היא תמנע ממך להפריז את השימוש במוצר, ולכן הם עשויים להחליט כי מנה לשימוש במוצר היא למשל כף אחת, והם כותבים את התכולה לפי גודל הכף, וכך כמויות המלח שבמוצר אינן מרתיעות אותך.

לדוגמא, רסק עגבניות 'קטשופ'. אם רישום תכולת המלח יתייחס למאה גרם, אזי כמות המלח תהיה גדולה, ואילו אם ההתייחסות תהיה למנה שגודלה כף אחת, אזי כמות המלח תהיה קטנה. אך כידוע, רבים אינם מסתפקים ב'מנה' של כף אחת, מאחר שהטעם מגרה לעוד ועוד. וכך, מבלי שימת לב, הם מכניסים לגופם מזיקים בכמויות שלא חשבו מראש לאוכלם.

הבה ניקח, לדוגמא, אריזה שבחזית כתוב עליה שהיא מכילה מוצרים בריאים או שאין בה מזיקים מסוימים, כגון: 'מכיל שיבולת שועל וקמח מלא' או 'לא מכיל סוכר ולא מכיל כולסטרול', אולם כשתעיין במרכיבים תמצא את השומן הצמחי המוקשה (המרגרינה), את השומן הרווי, את הסוכר (עם כל כינויו), את הנתרן, צבעי מאכל, חומרים מתחלבים, משפרי טעם ומשפרי אפיה וחומרים משמרים למיניהם הדרושים גם על מנת להאריך את חיי המדף. לא אחת תופתע לראות כי מוצר מתוק מכיל מלח ומוצר מלוח מכיל סוכר וכדומה.

דוגמא נוספת: לחם שנאפה בבית עשוי להכיל קמח, מים, שמרים ומועט מלח בלבד. לעומת זאת טלו לידכם אריזה של לחם מקמח מלא ותבחינו עד כמה ארוכה היא רשימת הרכיבים בלחם התעשייתי שאתם קונים!

עליכם לגלות עירנות ולהסתכל בדרך קבע על תווית תכולת המזון. על ידי כך תדעו מה לרחק ומה לקרב.

העובדה שעל המוצר מצוין שהינו 'טבעי' ומכיל חומרי טעם טבעיים אינה אמורה להרשים אתכם, כיון שגם נפט הוא מוצר טבעי!

מכאן ואילך, במאמרים הבאים, נעבור בסייעתא דשמיא להרחבת הדברים באופן פרטני - כל מזיק ומזיק לגופו.

מתוך הספר 'חיים בריאים כהלכה'.

להזמנת הרצאות ושאלות: 03-6187876.



פינת ההלכה

הרה"ג און צדוק שליט"א
מח"ס שו"ת און של חכמים

לקט הלכות לחודש ניסן

חולה זה לא נאסר. ואף לדעת מיעוט הפוסקים הסוברים שאף בחמץ נוקשה יש לאסור אכילה משום 'אחשביה', מכל מקום כתב החזון איש (סימן קט"ז אות ב'), שכאן אין לאסור, היות שאין דעתו עליו אלא על הסם המרפא. ואף בלא זאת רובם ככולם אינן חמץ. ואם הכדורים אינם בקפסולות 'הדר' אחר תרופה כשרה לפסח, (יש היום רישום מדוקדק על רוב ככל התרופות), ואם אינו בנמצא, מותר לו לבלעה, ואכמ"ל. אולם אם הכדורים הם למציצה או סירופ שיש טעם בבליעתו, צריך כשרות לפסח.

ישנם מוצרים שמצויין עליהם 'ללא גלוטן', ויש לידע שאין בדבר כדי להעיד שהמוצר נקי מחמץ. זאת היות שהחיטה מורכבת מגלוטן ועמילן, ואף אם הפרידו את הגלוטן שהוא החלבון עדיין חלק העמילן שבה קיים, וכן שאר המרכיבים של החיטה. מה גם שהרבה מן היצרנים אינם מקפידים על הסימון שעל גבי המוצר. וכמו"כ הקו במפעל בו נעשה המוצר יתכן מאוד שאינו מוכשר לפסח כלל, שהרי עליו אין חובת סימון. **והדברים נבדקו על ידי בדקדוק**, ולאור זאת אין צריך לומר שאין לסמוך על רשימת המרכיבים שעל גבי המוצר, כדי לבדוק אם אין חמץ. אלא לעולם לדרוש על כל מוצר מתועש כשרות מהודרת לפסח. היות שעל פי החוק הקיים, יצרן אינו חייב לפרסם רכיבים שיחס הימצאותם בתערובת הוא רק אחוזים בודדים - 2% - 5%. וחמץ בפסח במשהו, ואף שהתבטל קודם הפסח, מכל מקום לשיטתנו כדעת הגאונים והרמב"ם הרי הוא חוזר וניעור.

כל המשקאות בפרט דייאט (שיש בהם 'אספרטיים' - ממתיק מלאכותי), חייבים כשרות מהודרת. דייט קורנפלור כיוון שהיא מיועדת לתינוקות אין בה כלל חמץ, מחשש לאלרגנים.

קווקר' משיבולת שועל, 'אריסי פנינה' משעורה, 'קמח' חיטה אינם חמץ - מבירור שעשינו בדבר - ומותר להשהותן ברשותו, ו'הדר' למכור, ויסגור אותם בארון נעול. [יעויין מה שהארכנו בזה בשו"ת אורן של חכמים ח"א סימן ל"ה]. **ופשוט שאסור להשתמש בהם בפסח.**

שמני סויה, קנולה, חמניות וכדו', יש בהם הימצאות של חיטים, וקשה לנקותן לגמרי. ולשיטתנו המקפידים על 'חוזר וניעור', לא יצרוך מהם בפסח כלל, מלבד ייצור מבגליה הנמכר ברשת 'שופר סל' תחת כשרות 'ורה דעה', המיועד לחולה צליאק.

כלים חד פעמיים מפלסטיק וקלקר, אינם צריכים כשרות לפסח, מלבד העשויים מנייר הבא במגע ישיר עם המזון, כגון כוסות קרטון, נייר סופג, נייר אפיה וכדו'. אלא אם כן יש ידיעה שאין בהם חמץ כלל.

משחת שיניים צריכה כשרות לפסח, כיוון שנמצא בה חומר 'סורביטול' שהוא חמץ גמור, ומטרתו להשאיר רעננות בפה, ואדם נהנה מכך, ועל כן אינו דומה להאמור בשולחן ערוך סימן תמ"ב סעיף י'. לעומת זאת **חוט דנטלי** אינו צריך כשרות.

בשר ודגים טריים אינם צריכים הכשר, אולם הקפואים חייבים משום תוספת 'פוספטים' הניתנים בתוכם, וכל שכן נקניקיות, קבבים, ושאר מוצרי בשר מעובדים. וכן כל המשקאות החריפים, צריכים הכשר. **סוכר ומלח** צריכים כשרות, מחמת אריזתם בבית אריזה שלעיתים אורזים בו קמח.

ככלל כל המוצרים שאנו מתכוונים להשתמש בהם בפסח באכילתם, חייבים הכשר, אלא אם כן ידוע שאין בדבר חמץ כלל. ואנו לא באנו אלא להציג מעט מן המעט שבהם, ללמוד על הכלל.

אדם, מכל מקום כיוון שראוי לחמץ בו עיסות אחרות הרי הוא אסור בקיום, וכן כתבו המאירי, וספר אהל מועד (דרך ב' נתיב ו') וספר יבין שמועה (להרשב"ץ דף כ"ו ע"ד, ובמאמר החמץ).

• ועל פי זה מבואר, שכיוון שחמץ בתערובת אין בו את היכולת הזו לחמץ בו עיסות אחרות, שהרי הוא מעורב בדברים אחרים, על כן חזר הוא לעיקרו, להתירו כבר בהפסד ממאכל אדם, כבשאר איסורי תורה. וכל זה אמור כשנפסד קודם הפסח, שאם רק לאחר שנכנס הפסח נפסד, הצורך הוא לבערם לגמרי עד שיהיו כעפר (שולחן ערוך סימן תמ"ב סעיף ט').

קיום מוצרים שונים ברשותנו

לאור כל האמור, כל מיני מוצרים שמעורב בתוכם חמץ, אם אינם ראויים לאכילת אדם אין איסור בשהייתם. ועל כן כל מיני **תמרוקים, משחות, קרמים**, וכדו', אף אם ברור שמצוי בהם חמץ, כיוון שאינם ראויים לאכילת אדם, אין איסור בשהייתם בביתו, ואינו צריך לזרקן, (ועייין מה שהארכנו בזה בשו"ת אורן של חכמים חלק א' סימן ל"ב). ומה גם שאם היה חמץ, קרוב לודאי שנפסד לגמרי, מפאת היות תכשירים אלו עשויים מחומר כימי. וממילא יהיה מותר אף להשתמש בהם בפסח, שימוש חיצוני. ואין כאן מקום דיון מצד 'סיכה כשתיה', אף אם נאמר ששייך בכל האיסורים כדעת הט"ז (סימן קי"ד ס"ק ד'), שהרי נפסד הוא לגמרי בדרגה כזו, שאפילו למאן דסבירא ליה 'אחשביה' בשימוש הנאה, לא יאסרו.

• ישנם תכשירים שמצויין עליהם, שהם בתוספת 'נבט חיטה' או ויטמין E או C, על אף שאינו ברור שהחמיצו, מכל מקום מומלץ שלא להשתמש בהם, אלא רק לסגרם בארון, עד לאחר הפסח.

מזון לחיות כגון דגים, ציפורים, וכדו', מותר אף להאכילם בפסח. היות שמוותר לקיימו כאמור, שהרי הוא בתערובת ואינו ראוי לאכילת אדם. וכיוון שכך מותר אף ליהנות ממנו, כפי שקבע יסוד זה בעל תרומות הדשן (סימן קי"ג), וכן הוא בשולחן ערוך הגר"ז (סימן תמ"ב סעיף כ"ד), ועוד.

ויטמינים ותרופות הומאופתיות מבוססים פעמים רבות על אלכוהול המיוצר מחמץ, ועל כן צריכים הכשר טוב לפסח, על אף שבאים בתערובת ואינם ראויים אף לאכילת כלב. מכל מקום מרכיב החמץ שבתוכם לא נפסד כלל, וראוי הוא אפילו לאכילת אדם, ואדרבא פעיל הוא ביותר. והטעם שכלב אינו יכול לאכלו, זאת היות שאין בו טעם וריח מאכל וצורתו, אולם על כל פנים מרכיב החמץ שבהם לא נפסדו כלל, ואדרבא מחזרים בהכנתם על שמירתם בערכם הטבעי.

• כיום מצויים בשוק מאות תוספי תזונה, המיוצרים על ידי יצרנים שונים. בכל תוסף תזונה, יתכן ויש מרכיב חמץ ועל כן אסורים בפסח, וכל זאת לגבי השתמשות בהם, אולם לא יזרקן אלא יצניעם בארון סגור, וימכרם במכירת חמץ.

תרופות ותכשירים רפואיים - אם השימוש בהם הוא **חיצוני** (משחות, טיפות, פתילות, זריקות), מותר להשתמש בהם בלי צורך לכשרות לפסח. ואם הם לבלעה, אם הצורך הוא רק לשפר הרגשה, צריך כשרות לפסח. אולם אם מדובר בחולה שאין בו סכנה, אם הם קפסולות, רובן ככולן מותרות לו בפסח, אף שאינו יודע אם יש בתוכם חמץ. שאף אם היה מצוי בהם, הרי הוא בגדר חמץ נוקשה, ולצורך

נהגו אבותינו ללמוד 'הלכות הפסח' קודם הפסח שלושים יום, בקיימם את האמור בדברי חז"ל, 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום', (פסחים ו' ע"א). (והיו מקומות בתימן שנהגו כבר מצהרי יום הפורים קודם תפילת המנחה להתחיל ללמוד הלכות פסח המרובות, עייין משנה ברורה ס"ק ב', וכף החיים אות ה'). זאת למרות שלא הביא רבינו הרמב"ם מימארו זו בחיבורו כלל (עייין הלכות אישות פרק ה' הלכה ח'). וכיון שהמטרה בזמן ניכר זה ללמוד את ההלכות המרובות, לידע את המעשה אשר יעשו, ולא רק להוסיף לקח ופולפל. על כן נתמקד במסגרת מיוחדת זו שלפנינו, לערוך את יסודות הדינים משרשם וההלכות הנוגעות ישירות להלכה ולמעשה.

איסור קיום חמץ ותערובותיו

הנה מלבד איסור אכילה והנאה מן החמץ בפסח, נאסר גם לקיים חמץ ברשותו, שנאמר 'לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבולך'. ולא רק חמץ בעין היינו חמץ גולמי, כפ"ת לחם אסור לקיים, אלא אף תערובת חמץ. אלא שיש שיעור שרק ממנו ואילך עובר באיסור מן התורה, ופחות מכך לא נאסר אלא מדרבנן מחשש שמוא יאכלנו, ויש האומרים שאין בו איסור שהיה כלל.

הנה דעת הרב המגיד בדעת רבינו הרמב"ם (פרק ד' מהלכות חמץ ומצה הלכה ח') שרק כאשר יש שיעור כזית חמץ בכדי אכילת פרס בתערובת, עוברים משום בל יראה ובל ימצא, וכמו שהוא שיעור לענין חיוב באכילה, והוא שיעור של אחד עשר אחוז של חמץ מכלל התערובת, לדעת הרמב"ם. אולם מרן בכסף משנה שם חולק וסובר שדעת הרמב"ם הינה כדעת הרמ"ן, שכל שיש כזית חמץ אף ששיעור התערובת גדול מאוד, הרי עובר באיסור מן התורה, כיוון שכזית נמצא בכל אופן. וכתב מהרד"ם בשת"ל זיתים (ס"ק ג') שמתוך שמרן העתיק בשולחן ערוך (סימן תמ"ב סעיף א') את לשון הרמב"ם, אם כן הרי זה כביאורו בכסף משנה, וכן כתבו הגר"א ומשנה ברורה בשער הצי"ן (ס"ק א') בדעתו.

• ועל אף שנראה שדעת מהרד"ם הינה כדעת מרן זו, מכל מקום חכמי תימן תפסו כהבנת הרב המגיד בדעת הרמב"ם כמו שעולה מתשובתו של מוה"ר יחיא יצחק הלוי זצ"ל ושעשה כך מעשה, כפי שהובא בשו"ת גנזי מלכים (תשובה ל"ז). וממעשה זה מבואר יתר מכך, שכאשר אין שיעור זה של חמץ בתערובת לא נאסר לקיימה כלל. וכן היא דעת הריטב"א ומהר"ם חלאווה (פסחים מ"ב ע"א) ועוד ראשונים. שלא כדעת המגן אברהם (ריש סימן תמ"ב) שסובר שאף בפחות מכך יש לאסור לקיימו, מהטעם הנזכר למעלה, וכמותו פסקו משנה ברורה (שם ס"ק א') וכף החיים (אות ג').

רמת היפסדות חמץ בעין ובתערובת, וטעם הדבר

חמץ המצוי בתערובת נאסר רק כאשר ראוי הוא לאכילת אדם, כבשאר איסורים, אולם אם נפסד מכך, על אף שכלב יכול לאכלו הרי הוא מותר בשהייה ברשותו. לעומת זאת חמץ בעין היינו חמץ גולמי כגון פת וכיוצא בה, לא די לו בדרגת הפסד זו, אלא צריך שיפסד יותר מכך, עד כדי שלא יהיה ראוי לאכילת כלב.

• וביאר הר"ן (י"ג ע"ב מדפי הרי"ף, ובחיזושי מ"ה ע"ב) טעם הדבר, שחמץ בעין אף שנפסד מאכילת אדם, מכל מקום עדיין ראוי לשחקו ולחמץ בו עיסות אחרות, היינו שעדיין ניתן להשתמש בו, ונמצא בכך שעדיין ראוי ועומד במצבו הראשון. ויסוד זה לימדנו התורה כשאסרה שאור למרות שאינו ראוי לאכילת



המאור הגדול

חובבי מסורת יהדות תימן ומורשתה המפוארת התבשרו לאחרונה על צאתו לאור של הספר הייחודי 'המאור הגדול', ספר הזכרון לרבה האחרון של הקהילה היהודית בתימן קודם העלייה לארץ ישראל, הגאון רבי עמרם קורח זצ"ל, מחבר הספר 'סערת תימן' ועוד.



חלקו הראשון של הספר עוסק בתולדות חייו, פעליו והליכותיו בקודש של הגאון זצ"ל, ובו סקירה נרחבת על שושלת משפחת קורח לדורותיה, אביו הגאון רבי יחיא קורח זצ"ל בעל 'משכיל דורש', וקורות חייו של רבי עמרם - מצעירותו כסופר בית הדין בתימן ועד זקנותו כאחד מזקני הרבנים ופאריהם בארץ הקודש. בין הדברים מופיעים סיפורים ומעשים מרתקים, עובדות והנהגות על גדלותו בתורה ובמידות, פניני חכמת חיים ואמרות שפר שהיו שגורים בפיו, חיבוריו הידועים, ועוד. בין בתרי הספר המעוצב בצורה נאה נוספו תמונות וציורים רבים, חלקם ממקורות נדירים ובלתי מוכרים, המעשירים את ידיעותיו של הקורא.

בחלקו השני של הספר נאספו ממקומות רבים תשובות ופסקים בעניני הלכה ומסורת, שנסדרו לפי סדר שולחן ערוך, ואחריהן אגרות ותעודות, שטרות ומכתבים בעניני הכלל והפרט החושפים טפח מן הפעילות הציבורית הענפה של אותו הדור. סביבן נוספו ביאורים והערות, ציונים ומראי מקומות, לתוספת ביאור וביורר בדברי הגאון זצ"ל ולהעמדתם בקרן אורה.

כפי הידוע מכתבים רבים נוספים יצאו מתחת קולמוסו השופע של רבי עמרם קורח זצ"ל, ויהי רצון שאכן ספר זה ימלא את מטרותו, למען יספרו לדור אחרון על דמותו של האי חכימא דיהודאי, ואף יתר כתביו יזכו לראות אור עולם.

ניתן להשיג את הספר ב'מכון המאורות', טל': 03-3088885

במדור זה בעזרת ה' תפרסמה סקירות קצרות על ספרים שונים, קדמונים ובני זמננו. מחברי ספרים המעוניינים לפרסם את ספרם במדור זה, אנה יצרו קשר עם המערכת.

היכי תמצוי?

• **ממה נתעשר משה רבינו?**

תשובה: 'פסל לך', בלוחות שניים אמר לו לפסול לוחות כראשונים וזימן לו אבן יקרה (סנפירינון), ואמר לו שהפסולת תהיה שלך, וזהו לשון 'פסל לך' (שמות ל"ד, א').

• **איזו חיה נכחדה הכי מהר?**

תשובה: תחש, שנברא רק לצורך עשיית המשכן (שמות כ"ה, ה' בפירוש רש"י).

נס ליל הסדר

האש המסתורית שיצאה סביב חומות הרובע היהודי

מנהיגם ושחו לו את שראו. הוא שלח פת שנייה ושלישית, עד שנתרוקן מחנהו, וחקקם נמלט מיראה, ושאריתם המשיכו כל הלילה בנסיונם לשון אחרון לרובע היהודי.

בינתים הגיעה השמועה לאזני המלך, והוא עלה אל גג ארמונו עם שריו ועבדיו, והנה הוא רואה פעמוני אש העולה מקאע אליהו, והשב כי כבר שרף האיש את מחנה היהודים. אף בעלות השחר, לפתע נגלתה שכונת היהודים כמות שהיא, ואלו השושים חזרו אל עינם גבושת פנים ואחוזי חלחלה ויראה, והם מודים ומתנודים כי אכן נודע שלישראל יש שומר ומושיע ומרחם.

קרא המלך לבנו להתניב בשיבת השרים, ושאלו בנזכחותם: 'פיצד היתה אלמנו?' [הפשיטה?]

אף זה גמגם בהתחמקו מלהודות בקטלוננו, ורק אחד מסגניו ספר למלך את הקורות אותם בלילה הנזרף ההוא.

אז עמד המלך וגער בו, בפנותו גם אל השרים: 'והרי התריתי בה ובכם כי אין צורך להתאנות ליהודים, פי מגנים ובטוחים הם בא'אלאפגם' שהבטיח להם [ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי ולא געלתיים לכלותם]!

ואמנם רבים מחסידי הגויים מאמינים היו בהבטחה זו שנתן ה' לעמו הנבחר, ולכן ידעו כי לא יאבד ישראל, וסוף המתנפלים ליאבד מן העולם.

היהודים השפיעו למחרת ליל הסדר לבתי הפגניות, והם שמחים וטובי לב בשמחת החג, ואינם יודעים עדיין דבר. והנה ביום הראשון של חול המועד, באו רבים מפיצריהם הערביים פמנהגם מזי שנה. בבקור זה של הערביים, לאחר ליל הסדר, נהגו לשאול פיצד עבר הסדר, ובלשונם: 'פיך פאנת אלמאידה, יא אוסטא?' [איה הנה השלחן, יהודי? אף הפעם היו הערביים תמהים ותוהים, פי להם היה ליל שמונים, והנה היהודים מתממים פאינם יודעים כלל מה קרה במשך הלילה. וכאשר ראו פי היהודים אינם יודעים כלל מה היה, ספרו להם מה חזו במשך כל הלילה.

או אז ידעו היהודים פי נס נעשה להם באותו הלילה, ושמחת החג נכפלה להם, פי נתקיים בהם: 'אויביו ילבשו בשת', ו'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר'. ואותו צורך - סופו שנגרץ בנאדי צהר על ידי קנאי אחר, וכאשר לא יכול ורצחו להוציא טבעתו מאצבעו, חתקה עם טבעתו. ועל זה נאמר, ובאבדו רשעים רנה!

באחת השנים, לקראת פסח, נתפתה אחד מגניו של המלך אבן זיד אלמיהדי לעצת חבריו צוררי ישראל, לערוף פשיטה על שכונת היהודים בליל הסדר, לשלול שכל ולבוז בו. הללו הבטיחוהו פי הוא יצליח לתפוש את היהודים פשכל אוצרותיהם ותכשיטיהם גלויים לכבוד החג.

בעת שישב המלך במגלס עם מועצת שריו, בקש הנסיך מאביו רשות לערוף פשיטה פנזר לעיל, אף האב הזעיר פי עתיד הוא ללקות על פה, שכן כל מי שקם על היהודים נכשל ולקה. אולם בנו לא שעה לדבריו, והגביר את ההכנות לפשיטה ולהתנפלות על היהודים.

רבים מאנשי התכוננו לכה, בהכנים את ספיניהם, ואף שקים וחרמורים הכינו להובלת השכל למחבואיהם. ההכנות המרבות הללו עוררו את חשדם של היהודים, ואף גנב שמץ דבר לאזני חכמי הקהלה, אולם הם הסתירו את הידיעה מאזני העם, ורק שלחו פרוז להכריז: 'אלמנו בית דין!' [ציונו בית דין]. ועד מהרה ערכה כל הקהלה פענית ותפלה המזינת בבית הקברות, מבלי שהעם ידע על מה ועל שום מה. אחד הרבנים שהיה יודע סגלות, נתבקש לקדש עצמו ולעשות פקלתו בסוד גמור.

כפי שמעיד רבי אלעזר קורח, היה זה רבי יוסף נקאש. הוא הלך לשכונת אלמחאריק [הפנשנים] שהיתה מרפז של יצור פלי חרס, ירד לאחר הכבשים והעלה משם ארבעה שברי חרס חדשים וטהורים, אשר יד אדם לא נגעה בהם עדיין, ונטלם והניחם בארבע פנות הרובע היהודי סמוך לכניסת החג.

כן הטל על חזני בתי הפגניות מטעם בית דין, להטיף לצבור לכוון לבם הטוב בעת התפלה, וגם בעת קריאת ההגדה. והנשים הזהרו לשמור על ילדיהן לבל יסוּחו את הדעת מקדשת היום, פי השעה צריכה לכה, לבל יהא קטרוג חס ושלום.

והנה בערב, כאשר היהודים מסבין בבתיהם, וקול הרנה והישועה עולה מפל בית, התקרב הרשע עם אנשיו אל השכונה. הוא שלח מחנה ראשון לפשוט על קאע אליהו (הרובע היהודי), והדריו אותם להקדים לפשוט אל בתים ואל משפחות ידועות בעשן. הללו יצאו בהמלה ובפיהם שיר לכת הקרוי 'זאמל', אף כאשר הגיעו לכפר הצולבי הרחבה המפרידה בין ביר אלעזב לבין קאע אליהו והנה הם רואים מחסום של אש מלהטת המקיפה את שכונת היהודים, ומונעת בעדם מלבוא אל תוכה.

והיהודים בבתיהם, ממשיכים בסדר ואינם יודעים את המתחולל סביבם, ורק צדיקי הדור עוקבים היו אחר המתרחש, ומלזים אותו בתפלה לרחמי שמים. כאשר ראו הצוררים פי פשלו, חזרו אל

התודה והברכה לר' דוד תעשה ה"ו
על ניקוד הסיפור והגהתו.

ורוח נכון חדש בקרבי

הדים נרחבים לכינוס ההוקרה לעמלי התורה, כותבי חידושי התורה במסגרת 'חדש בקרבי' * במרכז המעמד נשמעו ברמה דברי חיזוק מהגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א וגדולי ישראל * את המעמד פיארו הרבנים הגאונים ראשי הישיבות, ראשי הכוללים ורבני הקהילות שליט"א שבאו ליתן כבוד ויקר ללומדי התורה * קיבלוהו מאהבה *



מרנן ורבנן בריקוד של מצוה



הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א



הגאון רבי שלמה מחפוד שליט"א



הגאון רבי שלום בער סורוצקין שליט"א



הגאון רבי פנחס קורח שליט"א



הגאון רבי ברוך ויסבקר שליט"א



הגאון רבי מרדכי יצהרי שליט"א

וחתם בברכה חמה שיזכו להאיר את אור תורתם לרבים, להגדיל תורה ולהאדירה. בקשב רב נשמע משאו של נשיא הארגון, הגאון רבי מרדכי יצהרי שליט"א, אשר לצד דברי תורה ייחודיים הודה לכל העוסקים במלאכה, חברי ועדת הרבנים הבודקים שליט"א, וכן חברי הנהלת העמותה וכלל המסייעים, ובפרט הרבנים הגאונים רבי שלום תם

לפטרון המעמד, עו"ד ר' משה אוסדיטשר הי"ו, על סיועו הרב להצלחת הכנס הגדול.

ברגשי כבוד ובחרדת קודש התקבל במעמד חבר מועצת גדולי התורה וראש ישיבת 'עטרת ישראל', הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, אשר נשא את המשא המרכזי בפני בני הישיבות שגדשו את האולם. הגאון שליט"א פתח את המשא המרכזי באמרו כי אין כאן רק אלף וארבע מאות כותבי חידושי תורה, אלא יש כאן אלף וארבע מאות ספרי תורה המהווים אות ועדות כי לא תישכח מפי זרעו ולא תמוש התורה מפי זרענו עד עולם. הוא הוסיף ואמר כי אינו יודע האם כותבי חידושי התורה עצמם מודעים לגודל עוצמתו של המעמד הכביר, ולאחר מכן האריך בדברים מאלפים מענייני דיומא, מהות נס הפורים והקבלתו לימינו אנו, לצד ברכות נלהבות למארגני ויוזמי מעמד נשגב זה.

משא ייחודי ומרתק נשמע מפי נואם הכבוד, הגאון רבי שלום בער סורוצקין שליט"א ראש ישיבות 'עטרת שלמה', אשר עמד על מסר אחד ואחיד אשר נשמע מסוף העולם ועד סופו, והוא מהדהד עתה ברמה: כל שטיקל, כל שורה, כל אות וכל פסיק שווה מיליונים! הגאון שליט"א הפליג בחשיבות עידוד וחיזוק בני העלייה ולומדי התורה בפרט בימים אלו, בהם מנסים גורמים שונים להצר את צעדיו של עולם התורה הפורה, ובירך את המארגנים ופעלים האדיר.

הגאון רבי שלמה מחפוד שליט"א, גאב"ד יורה דעה, הרחיב בדברי רבותינו על חשיבות לימוד התורה, העיון וההעמקה בו וכתיבת חידושי התורה, דבר הגורם לפריחה רוחנית כבירה, וזאת על ידי פעילותו המבורכת של המיזם 'חדש בקרבי'.

לאחר מכן נשא דברים הגאון רבי שלום תם שליט"א, ראש כולל 'בית יהודה', אשר עמד בדבריו על מהות המיזם הגדול במסגרת שאר מפעליו החשובים של 'ארגון יוצאי תימן', הפועל ללא לאות ובמישורים רבים למען בני התורה שבכל אתר ואתר, ובפרט בשנה זו כאשר ביתר שאת וביתר עוז גדל 'חדש בקרבי' בתנופה גדולה לממדים כביירים.

ראש ועדת הרבנים, הגאון רבי פנחס קורח שליט"א רב בית המדרש 'שערי הלכה', הביע בדבריו הנלהבים את שמחתו והתפעלותו הרבה למראה המחזה המרנן של כלל הכותבים, באמרו כי כולם זכו זכות עצומה בעצם כתיבת חידושי התורה והמשך צמיחתם התורנית,

הדים נרחבים לכינוס המרומם בראשות מרנן ורבנן, ראשי ישיבות, ראשי כוללים ורבני הקהילות שליט"א, בהשתתפות מאות עמלי התורה, אברכים ובני הישיבות, בליל תענית אסתר, ערב יום הפורים בו קיבלו ישראל את התורה מאהבה, במעמד הוקרה מרומם וייחודי המסמל יותר מכל את קבלת התורה בכנס החמישי של מיזם חידושי התורה הענק 'חדש בקרבי' שעל ידי 'ארגון יוצאי תימן'.

גדול היה המעמד לכבודה של תורה ולחיזוק יסודותיה, ודל הוא הקולמוס מלהכיל את קנייני הנצח אשר קנו המשתתפים מכינוס רב רושם זה. את השמחה הגדולה למראה זיו פניהם של מרנן ורבנן שליט"א שהטריחו את עצמם להשתתף בכינוס המרומם, את ההערצה וההערכה הכבירה שחש הציבור הרחב לכלל בני העלייה הנבחרים הממיתים עצמם באהלה של תורה, יכלו למשש בידיים בכל רגעי המעמד.

זמן רב קודם פתיחת השערים כבר צבאו ההמונים על פתחי האולם, משכן האירועים 'קונקורד' היוקרתיים בבני ברק, שנשכרו במיוחד בכדי להכיל את המוני המשתתפים, מרנן ורבנן גדולי התורה ראשי הישיבות ומורי ההוראה, לצד תלמידי החכמים החשובים כותבי מאמרי חידושי התורה.

לאחר תפילת ערבית ברב עם, לצד בר עשיר ומפואר שהוכן לרווחת ולכבוד המשתתפים הרבים, נשמעו דברי פתיחה מאלפים מפי הגאון רבי משה ישראל יונה שליט"א, אשר ריתק את הקהל בתיאור גודל מעלת כותבי חידושי התורה כולם - הן אלו הזוכים במקומות הראשונים והן יתר הכותבים, אשר כולם זכו לעצמם בעצם ליבון וביורור דברי התורה העמוקים, בעיון ובעמל התורה. בדבריו עמד על כך כי כיום אנו לאחר שזכינו לחזות בעשרות מעמדי סיומים גדולים לכל לומדי 'סיני', אך עיקר חידושו של המעמד הגדול הוא בהיותו ביטוי לעמלי התורה 'עוקרי הרים'.

את המעמד הנחה בטוב טעם ודעת הרב אברהם אלקיים שליט"א, אשר תיאר היטב את מלאכת הקודש של בודקי המאמרים. בדבריו הודה גם



קהל האלפים

מחברים ומתחברים!

מעוניין להיות שגריר שלנו, ולהפיץ עלונים באזור מגוריך? לפרטים ניתן לפנות למערכת:

במייל: HB0548410475@gmail.com טל': 8410475-054

קרבן ש"י

הקדש ע"ש שלמה ויהודית תעשה ז"ל

הקרבן הוקמה על ידם להנצחתם ולמטרות צדקה, למען שדרוג מחלקות ילדים בבתי חולים, לפיתוח מוסדות לילדים בסיכון, ועבור חגיגות בר מצוה לילדים ממשפחות מצוקה.

כן כיבדו את המעמד בהשתתפותם הרב אברהם רובינשטיין, ראש עיריית בני ברק, הרב יעקב זכריהו, חבר מועצת העירייה, ופטרון המעמד, עו"ד ר' משה אוסדיטשר הי"ו.

יצוין כי מאז הפרסום הראשון על מיזם שליחת המאמרים התורניים שעסק השנה בהלכות חנוכה ופורים, הוצפה המערכת בכמויות ענק של מאמרים חשובים, מעמיקים ולמדניים, שנכתבו וחברו בעמל רב על ידי סלטה ושמנה של עולם התורה, אברכי הכוללים ובני הישיבות הקדושות. בשל הביקוש העצום להשתתף במעמד הגדול, הוענקו כרטיסי הכניסה למעמד אך ורק לבני התורה הנמנים בין כותבי החבורות בלבד.

לצד זאת, מטעם ועדת ההיגוי והארגון נמסר שבשל העומס הרב יתכן שישנם כאלו אשר שלחו מפירות חידושי תורתם אל המערכת, אך לא קיבלו הזמנה לאירוע עקב שיבושי דואר או תקלות נוספות. רבני המערכת שליט"א הביעו את התנצלותם הכנה בפני תלמידי החכמים, אשר כולם אהובים וכולם ברורים, וכפי שכבר נאמר בכנס - הכל זכו לנפשייהו בעצם כתיבת חידושי התורה, ליבונם וביורם לאמיתיה של תורה.

הרשמים העמוקים והעזים נותרו עוד זמן רב חקוקים בלבבות המונוי המשתתפים, ובסיום המעמד הגדול ביקשו רבים מהם להביע את תודתם וברכתם באופן אישי, לאנשים העומדים על מפעל כביר זה, לכבודה של תורה ולהגדלת הנחלתה לרבים כיאה וכיאות ליקרת מעלתה.

תורה. בסיום המעמד זכו גם כל כותבי המאמרים שחידושיהם התקבלו ונמצאו ראויים לפי כללי ועדת הרבנים - 1376 (!) **תלמידי חכמים, אברכים ובחורים** - במלגות נכבדות שחולקו בעמדות מיוחדות לכך, וכן קיבלו תשורת הוקרה - חוברת ייחודית העוסקת בכללי כתיבת חידושי תורה, דבר שרבים השתאו למראהו וציינו את התועלת הרבה שיפיקו מכך.

כמו כן השתתפו במעמד הרבנים הגאונים: רבי יונתן דומב שליט"א משגיח ישיבת 'בית מאיר', רבי ברוך ויסבקר שליט"א ראש ישיבת 'בית מתתיהו', רבי נתנאל זכריהו שליט"א רב ק"ק עדן, רבי ערן חבה שליט"א ראש ישיבת 'בית הלוי', רבי אהרן חזד שליט"א ראש ישיבת 'שערי תבונה', רבי אבירן יצחק הלוי שליט"א אב"ד תל אביב, רבי אפרים כהן שליט"א ראש ישיבת 'משכנות התורה', רבי אליעזר כהנמן שליט"א נשיא ישיבת פוניבז', רבי ברוך צבי לב שליט"א ראש ישיבת 'יסודות התורה', רבי שרגא פישוהף שליט"א מראשי ישיבת 'בית מתתיהו', רבי עמרם פריד שליט"א מגדולי מורי ההוראה בבני ברק, וכן הרבנים הגאונים: רבי יעקב איצקוביץ שליט"א משגיח ישיבת 'עטרת שלמה' בנת יבנות, רבי מאיר בן חיים שליט"א ראש ישיבת 'שערי חכמה', רבי משה דויטש שליט"א משגיח ישיבת 'שערי תבונה', רבי מאיר דניאל שליט"א ראש כולל 'משכן התורה', רבי בועז משה שליט"א משגיח ישיבת 'דרך חיים', רבי אליהו סיאני שליט"א ר"מ 'תפארת התלמוד', רבי אברהם ישעיהו פרובר שליט"א ראש ישיבת 'דרכי שמואל', ועוד.

שליט"א, רבי משה ישראל יונה שליט"א ורבי דניאל טולידאנו שליט"א, אשר טרח רבות למען הצלחת המעמד האדיר.

לקראת סיומו של המעמד נרשם רגע ייחודי ומרגש, כאשר מעל גבי מסכי הענק נראה תיעוד מיוחד של חברי ועדת הרבנים שליט"א במעונו של רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, מציעים את ספקותיהם ומקבלים תשובה והכרעה ברורה לצד ברכת קודש לכלל כותבי חידושי התורה ורבני הארגון. לקראת נעילת המעמד, לקול צלילי זמר ושמחה של מצוה, הוכרזו שמוותיהם של נבחרי בני התורה, כותבי מאמרי חידושי התורה, שנקראו אל בימת הכבוד לקבלת המלגה מידי הרבנים שליט"א.

בשיאו של המעמד הוכרזו עשרות הזוכים במקומות הראשונים, הרבנים הגאונים שליט"א אשר זכו במלגות נכבדות על סך מאות ואלפי שקלים, וקיבלו זאת בצירוף תעודת הוקרה מאת חשובי הרבנים. דממה מתוחה מתוך התרגשות עצומה שררה ברחבי האולם הגדול כאשר הודיע המנחה על הזוכה במקום הראשון - האברך המופלג הרה"ג **ישראל כהן** שליט"א מכולל 'חזון אב"י' שעל ידי מוסדות 'אור גאון', מפארי פירוניה של יהדות תימן, שקיבל את המלגה המכובדת מידי גדולי הרבנים היושבים על בימת הכבוד, לקול שירת הנוכחים לכבודה של תורה. את האירוע הנעימו בעלי המנגנים, מקהלת 'נשמה', בקול שירה זמרה שסחפה את המשתתפים הרבים לריקוד של מצוה, כאשר על צבאם ניצבים מרנן ורבנן שליט"א שפצחו בריקוד משותף לכבודה של



הגאון רבי שלום תם שליט"א



הגאונים רבי אליעזר כהנמן, רבי שלמה מחפוד ורבי עמרם פריד



הגאונים רבי ערן חבה, רבי אליהו סיאני ועו"ד ר' משה אוסדיטשר

בחלוקת המלגות לזוכים



ממראות המעמד הגדול

